

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/751
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2023/32
Karar Numarası : 2023/182
Başvuran : Ö.H.O
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından haksız yere dönem değerlendirme puanının düşük verilerek başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının engellendiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelenmesi gerçekleştirilen başvuruda, başvuran özetle:

a. İdare ve Gözlem Kurulunun 20.05.2022 tarih ve 2022/... sayılı dönem değerlendirme kararı ile iyi halin belirlenmesinde esas olmak üzere kendisine 57.75 puan verildiğini, verilen bu puan sebebiyle açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının engellendiğini,

b. Kurumda düzenlenen her türlü etkinlik ve seminere katıldığını, bu kapsamda hüsn-i hat ve tezhip kurslarına devamsızlık yapmadan katıldığını, yabancı dil konusunda kendini geliştirdiğini, 29.08.2022 tarihinde yapılan YÖKDİL sınavından 68.75 puan aldığını, düzenli olarak kitap okuduğunu, okuduğu kitap ve dergileri Kurum kütüphanesine bağışladığını,

c. Kurum içi hizmetlerde ve iş yurdu atölyelerinde çalışmak için dilekçe ile talepte bulunduğunu ancak cevap alamadığını, Kurum psikoloğuna pek çok kez görüş talebi ile dilekçe yazmasına rağmen kendisine herhangi bir dönüş yapılmadığını, Kurumda tutulduğu süre zarfında hiçbir adli ve idari soruşturma geçirmediğini, kanunlara ve cezaevi kurallarına uygun davranmasına rağmen kendisine düşük puan verilerek açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının engellendiğini iddia etmekte ve gereğinin yapılması talep etmektedir.

3. Muhatap Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 15.06.2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. 29.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi" başlıklı 89'uncu maddesinin birinci fıkrasında; "*Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.*" hükmünün yer aldığı,

b. Aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca, yapılacak iyi hal değerlendirmesinde; “... infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır.” hükmünün yer aldığı,

c. 29.12.2020 tarihli ve 31349 sayılı Gözlem Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik’in “Gelişim puanlaması” başlıklı 32’nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında; “Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve gelişim puanı Genel Müdürlükçe belirlenen eşik puanı aşan ve erken iyileşme gösterdiği kanaatine varılan iyi halli hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulu tarafından, kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verilebilir. Erken iyileşmeye bağlı olarak, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma ile ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe gösterilir.” hükmünün yer aldığı,

ç. Yapılan değerlendirmede hükümlünün 24.11.2021–23.05.2022 döneminde; Yönetim Servisi, Psiko-sosyal Servis, Eğitim ve Öğretim Servisi ile Güvenlik ve Gözetim Servisleri tarafından düzenlenen gelişim değerlendirme raporları sonucunda puan ortalamasının 57.75 olduğu, İdare ve Gözlem Kurulu’nun 20.05.2022 tarih ve 2022/... sayılı Dönem Değerlendirme Kararı ile iyi hale esas eşik puan olan 45 puanı geçtiği ve “İyi Halli Olduğuna” karar verildiği,

d. Ancak Yönetmelik’in 32’nci maddesinin dokuzuncu fıkrası gereğince, erken iyileşmeden yararlanabilmek için öncelikle gelişim puanının üst eşik puanı (80) karşılaması ve talep tarihi itibarıyla da hükümlünün kapalı ceza infaz kurumunda kalacağı toplam süreye göre 1/10’luk son döneme (erken iyileşme dilimi) girilmiş olması gerektiği ancak hükümlünün son dönem aralığı itibari ile üst eşik puanı (80) sağlayamadığı, bu nedenle de erken iyileşmeden ve erken açık ceza infaz kurumuna ayrılmadan yararlanamadığı,

e. Ayrıca Akhisar Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosunca hükümlü hakkında düzenlenen müddetnameye göre koşullu salıverilme tarihinin 25.09.2024 olduğu, bu itibarla hükümlünün muhtemel açık ceza infaz kurumuna ve denetimli serbestliğe ayrılma tarihinin 25.09.2023 olduğu belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

5. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

6. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” hususunun düzenlendiği 48’inci maddesinin birinci fıkrasına göre, “Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur...”

7. Aynı Yönetmelik’in 49’uncu maddesi altıncı fıkrasında; “Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması halinde de, incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.” denilmektedir.

8. Aynı Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesine göre; “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil

edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenbilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; *“Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”* Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda İdare ve Gözlem Kurulu tarafından haksız yere dönem değerlendirme puanının düşük verildiği ve başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının engellendiğine ilişkin iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *“Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi”* başlıklı 89'uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca; *“Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.”*

11. Aynı maddenin ikinci fıkrasında *“Birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır.”* hükmü yer almaktadır.

12. 29.12.2020 tarihli ve 31349 sayılı Gözlem Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in *“Gelişim puanlaması”* başlıklı 32'nci maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre; *“Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve gelişim puanı Genel Müdürlükçe belirlenen eşik puanı aşan ve erken iyileşme gösterdiği kanaatine varılan iyi halli hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulu tarafından, kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verilebilir. Erken iyileşmeye bağlı olarak, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma ile ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe gösterilir.”* şeklinde düzenlenmiştir.

13. Aynı Yönetmelik'in *“Kararlara karşı başvuru”*nun düzenlendiği 39'uncu maddesine göre; *“İlgililer, ceza infaz kurumu idaresi ile idare ve gözlem kurulunun bu Yönetmelikte belirtilen kararlarına karşı, 16.5.2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 5'inci ve 6'ncı maddelerinde yazılı usul ve esaslar çerçevesinde şikâyet ve itirazda bulunabilir.”*

14. 16.05.2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun *“İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü”* başlıklı 5'inci maddesine göre; *“Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir.”*

15. Aynı Kanun'un *“İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilecek kararlar”* başlıklı 6'ncı maddesinin altıncı

fikrasına göre; “İtiraz, infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır.”

16. Yukarıdaki hükümler kapsamında; başvuranın, açık ceza infaz kurumuna erken ayrılma uygulamasından yararlanma talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirmeye tabi tutulduğu, iyi halli olduğu yönünde kurul değerlendirmesi yapıldığı ve mevzuattaki kriterler kapsamında kendisine 57.75 puan verildiği; Kurulun hükümlüyü açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin iyi halin belirlenmesine esas olarak yapılacak değerlendirmede yetkili olduğu, bu konuda hangi kriterlerin kullanılacağına ilgili kanun ve yönetmeliklerde belirlendiği ve alınacak kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu görülmüştür.

17. Somut olayda, başvuranın açık ceza infaz kurumuna erken ayrılma talebi neticesinde, İdare ve Gözlem Kurulunca, ilgili servislerce hazırlanan gelişim değerlendirme raporları kapsamında başvurana 57.75 dönem puanı verilmesinin mevzuat kapsamında kaldığı ve yapılan değerlendirmelerde başvuranın açık ceza infaz kurumuna erken ayrılmak için üst eşik puanı (80) sağlayamadığı, ilgili İdare ve Gözlem Kurulu kararında yasal dayanakların ve gerekçelerin belirtildiği, alınan karara karşı başvuranın kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde İnfaz Hâkimliğine şikâyet, İnfaz Hâkimliği kararına karşı da tebliğinden itibaren 7 gün içinde Ağır Ceza Mahkemesine itiraz hakkının bulunduğu, bu hakkın tebliğ/tebellüğ belgesi ile başvurana bildirildiği, bu sürelerin geçmesi ile birlikte söz konusu kararın kesinleştiği, İdare ve Gözlem Kurulu kararının hak ihlallerine yol açması sonucu başvuranın mağduriyet yaşadığı yönündeki iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

18. Sonuç olarak yukarıda sayılan gerekçelerle, İdare ve Gözlem Kurulu Kararının hak ihlalleri oluşturduğu iddiasının yerinde olmadığı, ilgili kararın mevzuatın tanıdığı takdir yetkisine uygun olduğu, başvuranın mezkur iddiasının Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 67’nci maddesi kapsamında başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle “**kabul edilmez**” olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 15.02.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

